Talentia
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry

Sosiaalialan Korkeakoulutettujen ammattijärjestön Talentia ry

LAUSUNTO 18.3.2021

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausuntopyynnön esityksestä HE 4/2021 vp/

TyV@eduskunta.fi

HALLITUKSEN ESITYS HE 4/2021 vp EDUSKUNNALLE LAIKSI LASTEN KANSSA TYÖSKENTELEVIEN RIKOSTAUSTAN SELVITTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä annettua lakia. Muutoksilla pyritään edistämään työnantajien mahdollisuuksia selvittää työnhakijoiden rikostaustaa myös lyhytaikaisissa enintään kolme kuukautta kestävissä työ- ja virkasuhteissa. Kyseessä olisi työnantajan omaan harkintaan ja riskiarvioon perustuvasta oikeudesta mutta ei velvollisuudesta pyytää rikosrekisteri nähtäväksi työ- ja virkasuhteen alusta lukien. Oikeusrekisterikeskuksen arvion mukaan pyydettyjen otteiden lisämäärä lyhytaikaisista työ- ja virkasuhteista olisi noin 20.000–25.000 kpl.

TAVOITTEET

Talentia kannattaa, että kansallisessa lainsäädännössä varmistetaan, että edellytykset pääsylle ammatteihin, joiden harjoittamiseen liittyy säännöllistä yhteydenpitoa lapsiin, varmistavat sen, että näihin ammatteihin pyrkivä ei ole tuomittu lasten seksuaalisesta riistosta tai hyväksikäytöstä. Lakia sovelletaan työ- ja virkasuhteessa tehtävään työhön, johon pysyväisluonteisesti ja olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoivaa tai huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa. Tavoitteena tulee olla esityksen mukaisesti taustojen laajempi selvittäminen myös lyhytaikaisissa työ- ja virkasuhteissa. Tämä on yhdenmukaista myös Suomen kansainvälisten velvoitteiden näkökulmasta, jotka kytkeytyvät Euroopan neuvoston yleissopimukseen ns. ”Lanzaroten sopimus” (SopS 88/2011).

KESKEISET HAVAINNOT

Lakiesityksen kohdassa 4 "Ehdotukset ja niiden vaikutukset” on lakihankkeen tietotarpeisiin tehty tietoinen kohdennus tilastokeskuksen ammattiluokituksesta koska niiden arvioidaan olevan lakimuutoksen kohdejoukkoa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tarkastelu kokonaisuudessaan puuttuu, mutta ilmeisesti tietoja ei ole ollut saatavilla tilastokeskuksen työvoimatutkimuksesta tai rajaus on ollut tietoinen kohdennus lainmuutoksen tarpeisiin. Sosiaalihuollon valvonnan osalta merkittävän osan muodostavat myös lastensuojelun, lastensuojelun sijaishuollon ja varhaiskasvatuksen lyhytaikaiset työ- ja virkasuhteet. Luvun 4 nimikkeistöstä puuttuvat sosiaalihuollon ammattihenkilölain 817/2015 mukaiset ammattinimikkeet

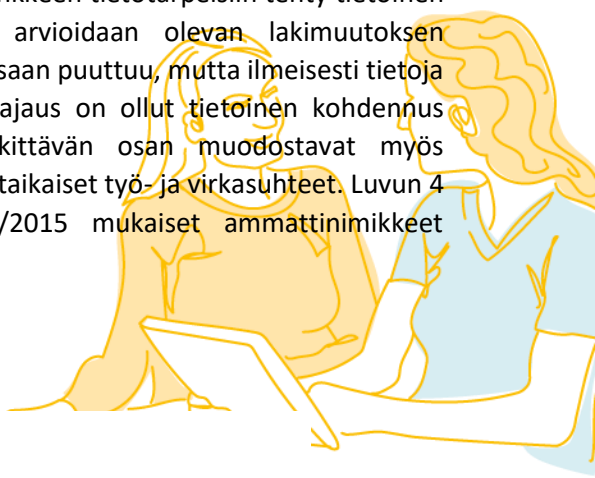

(sosiaalityöntekijä, sosionomi, geronomi ja kuntoutuksenohjaaja), joiden ammatinharjoittamista valvoo Valvira. Ehdotetun rajauksen opetus- ja hoitoalaan arvioidaan suuntaa antavasti riittävän lakiesityksen lyhytaikaisten työ- ja virkasuhteiden määrän arvioinnissa. Vaikutusten arviointi ja määrällinen arviointi lastensuojelun näkökulmasta puuttuu.

Esteellisyys työskennellä merkityksellisten rikosten osalta rikosrekisterin perusteella kytkeytyy myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaan. Ammattihenkilöiden osalta määrällisesti ison joukon lakiesityksessä esitettyjen varhaiskasvatuslain alaisten päiväkotien lisäksi muodostavat lastensuojelun sijaishuollon kyseessä ollessa esimerkiksi perhehoito, lastenkodit, nuorisokodit, ammatilliset perhekodit ja lastensuojelulaitosten hoito -ja kasvatustehtävät. Edellä mainituissa kohdissa nimikkeinä ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen sosionomi, lastenhoitaja, ohjaaja, lähihoitaja, sosionomi ja sosiaaliohjaaja, muutamia keskeisiä työvoimavaltaisia nimikkeitä mainitaksemme. Myös lausuntopalautteessa mainitut ammatinharjoittajat ja edunvalvojat voivat olla lyhytaikaisiin työsuhteisiin kuuluvia ammattiryhmiä.

TALENTIAN JOHTOPÄÄTÖS

Asiakasturvallisuus on osa sosiaalialan laatutyötä ja ennakollista valvontaa. Asiakasturvallisuus ja sen toteutuminen on varmistettava konkreettisissa asiakastilanteissa, joissa punnitaan turvallisuutta vaarantavia ja heikentäviä tekijöitä. Riskit voivat liittyä yksittäisiin tilanteisiin, joissa tehdään lapsen turvallisuutta heikentäviä vääriä valintoja tai päätöksiä. Asiakasturvallisuus kytkeytyy organisaation johtamiseen, jolla varmistetaan työntekijöiden osaaminen ja eettisesti kestävät toimintatavat.

Talentia kannattaa työnantajan oikeutta ja mahdollisuutta selvittää työntekijöiden rikostaustaa myös enintään kolme kuukautta kestävissä palvelussuhteissa. Lasten suojelun ja oikeuksien näkökulmasta esitetty muutos ennaltaehkäisee lasten hyväksikäyttöä ja suojelee lapsia hyväksikäytöltä tilanteissa, joissa työntekijä on alle kolme kuukautta kestävissä työsuhteissa tekemisissä lasten kanssa.

Helsingissä 18.3.2021

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry

Ratamestarinkatu 11

00520 Helsinki

Alpo Heikkinen

erityisasiantuntija

Talentia
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry

